

Propovijed na svetoj misi prigodom blagdana bl. Alojzija Stepinca
Hrvatska crkva sv. Jeronima
10. veljače 2026.
Kard. James Harvey

Predraga braćo i sestre,

od srca vam zahvaljujem na prilici da sudjelujem u ovom spomen-slavlju koje je od tolikog značenja za hrvatsku zajednicu u Rimu i za sve Hrvate katolike raspršene diljem svijeta.

Služba riječi koju smo slušali u ovom slavlju odlikuje se izvanrednim unutarnjim jedinstvom. Ona nam ne donosi samo pojedine tekstove o mučeništvu, nego nas postupno uvodi u kršćansko otajstvo života koji se rađa iz smrti i plodnosti koja izvire iz potpunog dara sebe. To je otajstvo koje rasvjetljuje život blaženoga kardinala Alojzija Stepinca, čiji spomen danas slavimo u Crkvi.

Polazišna točka jest Evanđelje po Ivanu. Ovdje Isus izgovara svečane riječi koje označuju prekretnicu u njegovu javnom djelovanju: „Zaista, zaista, kažem vam: ako pšenično zрно, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod.“

Te su riječi izrečene neposredno prije Muke. Isus zna da je došao njegov „čas“. Čas križa nije slučajnost povijesti, nego vrhunac i ispunjenje ljubavi. On ne spašava svijet izbjegavajući smrt, nego prolazeći kroz nju; ne čuva vlastiti život, nego ga daruje. U ivanovskom govoru, Isusova smrt već je proslava: križ je mjesto na kojem ljubav doseže svoju najveću snagu.

No Isus odmah dodaje ključnu posljedicu: „Tko ljubi svoj život, izgubit će ga. A tko mrzi svoj život na ovome svijetu, sačuvati će ga za život vječni.“

Učenik nije promatrač vazmenoga otajstva, nego je u njega uključen. Slijediti Isusa znači ući u njegovu vazmenu logiku: izgubiti da bi se ponovno našlo, darovati da bi se primilo, umrijeti da bi se živjelo.

Kao što nas od početka svoga pontifikata podsjeća naš ljubljani Papa Lav XIV., sve polazi od središnjosti Krista u životu Crkve i svakoga pojedinog kršćanina.

Stoga je i blaženi Alojzije Stepinac na osobit način sudjelovao u vazmenom otajstvu Krista, koji je bio središte njegova ljudskog i svećeničkog života. On je bio pšenično zрно koje je palo u hrvatsku zemlju. Pao je ne zbog ideološkog izbora, nego zbog vjernosti; ne zbog pobune, nego zbog poslušnosti; ne zbog mržnje prema nekome, nego zbog ljubavi prema Kristu i njegovoj Crkvi.

Poput pšeničnog zrna nestao je s javne pozornice, bio pokopan u tišini zatočeništva, izolacije i bolesti. Ali upravo je tako njegov život postao plodan. Plodnost mučeništva nije trenutačna. Ona sazrijeva s vremenom, često i nakon života samog svjedoka.

Drugo čitanje, iz Druge poslanice Korinćanima, daje nam teološki ključ za razumijevanje toga otajstva. Sveti Pavao opisuje apostolski život kao niz proturječja: „Kao umirući, a evo živimo; kao kažnjeni, a ne ubijeni; kao žalosni, a uvijek radosni.“

To nije duhovna retorika, nego konkretan opis kršćanske egzistencije življene u zajedništvu s raspetim i uskrslim Kristom. Kršćanin živi u trajnoj napetosti: u svome tijelu nosi Isusovu smrt da bi se i Isusov život u njemu očitovao.

Taj se paradoks jasno utjelovio u blaženom Stepincu: ljudski poražen, ali iznutra slobodan. Lišen svega, a bogat vjerom. Osuđen kao neprijatelj naroda, a prepoznat kao duhovni otac.

Kako je rekao kardinal Joseph Ratzinger u homiliji prigodom stote obljetnice rođenja kardinala Stepinca, on nije bio čovjek moći, nego čovjek savjesti. Prema Ratzingeru, savjest nije subjektivna samovolja, nego mjesto u kojem čovjek sluša Božju istinu.

Kardinal Stepinac bio je, dakle, čovjek savjesti jer je njegova savjest bila prosvijetljena Kristovim licem. Zato se znao suprotstaviti svakom totalitarizmu: nacizmu, braneći Židove i progonjene; komunizmu, braneći slobodu Crkve i dostojanstvo ljudske osobe.

Nije se bavio politikom. Branio je ono što pripada Bogu. A upravo zato što je branio Božja prava, branio je i prava čovjeka.

Njegova čvrstoća nije radala mržnju, nego milosrđe; ne tvrdoću, nego oprost. U njemu istina i ljubav nikada nisu bile razdvojene.

Knjiga Mudrosti omogućila nam je da na ovu povijest pogledamo s Božjeg kuta gledanja: „Očima se bezbožničkim čini da oni umiru... ali oni su u miru.“

Ovdje se otkriva veliki biblijski zakon: sud svijeta i sud Božji ne podudaraju se. Svijet sudi prema uspjehu, učinkovitosti i moći. Bog sudi prema vjernosti. Blaženi Stepinac izgledao je poražen u očima moćnika, ali se pokazao dostojnim u Božjim očima.

Knjiga Mudrosti kaže: „Bog ih je stavio na kušnju i našao da su ga dostojni.“

Mučeništvo nije beskorisna tragedija, nego kušnja koja vodi u puno zajedništvo s Bogom. Svjedočanstvo blaženog Alojzija Stepinca pomaže nam razumjeti da se kršćanska vjera nikada ne može svesti na skup izvanjskih čina ili na kult odvojen od života. Sveto Pismo snažno nas podsjeća da je pravo bogoštovlje nerazdvojivo od poslušnosti Božjoj Riječi i od konkretne ljubavi prema bližnjemu.

Klanjanje Bogu ostvaruje se u življenom milosrđu; liturgija se produžuje u ljubavi; ispovijedanje vjere provjerava se u odgovornosti prema najslabijima. Milosrđe, naime, nije neobavezan dodatak kršćanskoj vjeri, nego njezin konkretni oblik. Ono očituje Božje lice koje ne pravi razliku među ljudima, nego sluša vapaj sirotog, udovice i onoga tko nema obrane.

Također i zajednice i narodi pozvani su dopustiti da ih oblikuje ta evanđeoska logika. Legitimni identitet naroda nikada se ne smije pretvoriti u zatvorenost ili suprotstavljanje, nego mora biti pročišćen i otvoren univerzalnom ljubavlju koja svakog čovjeka prepoznaje kao brata.

U svijetu obilježenom sukobima, prisilnim migracijama i dubokim društvenim rascjepima, Crkva ne može ostati ravnodušna. Pozvana je biti znak i sredstvo bratstva, podsjećajući da se nijedan politički ili društveni sustav ne može održati bez duhovnih temelja, bez priznanja dostojanstva čovjeka i bez življenja milosrđa.

U tom smislu život blaženog Stepinca ostaje proročka riječ za naše vrijeme: znao je sjediniti istinu i ljubav, vjernost i suosjećanje, čvrstoću savjesti i ljubav bez granica. Milosrđe, kako nas

podsjeca Sveto Pismo, nije slabost, nego sam Božji način postojanja. U svijetu ranjenom ratovima, novim siromaštvima i ideološkim polarizacijama, svjedočanstvo blaženog Stepinca ostaje dramatično aktualno. Jer ne može biti istinskoga mira bez istine, niti pomirenja bez pravde, a još manje pravde bez milosrđa.

Blaženi Stepinac nije samo nacionalna ili povijesna figura. On je dar cijeloj Crkvi. On podsjeća pastire i vjernike da Crkva ne pripada nijednoj zemaljskoj vlasti, da se sa savjesti ne može pregovarati, da se naša vjera ne prilagođava ideologijama te da naša ljubav prema Kristu može zahtijevati potpuno darivanje života. Slijediti Krista danas ne znači nužno podnijeti mučeništvo krvi, nego svakodnevno živjeti mučeništvo vjernosti.

Draga braćo i sestre, pšenično zrno palo u zemlju i dalje donosi plod. Blaženi Alojzije Stepinac, sjedinjen s Kristovom žrtvom, nastavlja govoriti Crkvi i svijetu. Molimo za milost čiste vjere, savjesti prosvijetljene Evanđeljem i ljubavi sposobne za oprost.

Zaključujem podsjećajući na još jedan posljednji detalj koji vam je svima vrlo drag. Beatifikacija kardinala Stepinca dogodila se u marijanskom svetištu Majke Božje Bistričke, koje za hrvatski narod predstavlja najvažnije mjesto marijanske pobožnosti. Čvrsto vjerujemo da je Presveta Djevica, koju štujete u majčinskoj gesti dok u naručju nosi svoje Dijete, s ljubavlju primila našega blaženog Stepinca te da danas širi svoje ruke prema svakome od nas, želeći nas primiti kao svoju ljubljenu djecu. Neka nas blaženi Stepinac i Djevica Marija prate na našem putu vjere i zagovaraju za nas.